

DS'70 IN DE BESTANDEN VAN HET DNPP

Overzicht van het archief- en documentatiemateriaal betreffende de politieke partij Democratisch Socialisten '70

G. Voerman

In april 1990, ten tijde van het verschijnen van dit Jaarboek, is het twintig jaar geleden dat op 4 april 1970 in Den Dolder de politieke partij Democratisch Socialisten '70 (DS'70) werd opgericht. Tot op heden is door historici en politicologen aan DS'70 weinig aandacht besteed. Dit gebrek aan belangstelling is enigszins vreemd, aangezien er van DS'70 veel (bronnen-)materiaal bewaard is gebleven. In de hoop de bestudering van deze partij te stimuleren, wordt in het onderstaande een overzicht gegeven van het op het DNPP aanwezige materiaal. Hoewel vele belangwekkende archivalia al op het DNPP zijn gedeponeerd, streeft het Centrum ernaar zijn bestanden zoveel mogelijk te completeren. Het zou het ontvangen van aanvullend materiaal dan ook zeer op prijs stellen. Aan de opsomming gaat een kort overzicht van de geschiedenis van DS'70 en haar geschiedschrijving vooraf.

Democratisch Socialisten '70

DS'70 kan worden beschouwd als een afsplitsing van de Partij van de Arbeid. De oprichters van DS'70 waren uit de PvdA gestapt uit onvrede over het optreden van Nieuw Links binnen deze partij en het streven van de PvdA naar progressieve samenwerking. De afsplitsing kreeg op parlementair niveau een vervolg toen in mei 1970 drie leden van de Tweede Kamerfractie van de PvdA uit de fractie traden en aansluiting zochten bij DS'70.

In april 1971 nam DS'70 voor het eerst deel aan de Tweede Kamerverkiezingen. Onder leiding van lijsttrekker W. Drees jr. werden acht zetels behaald. Samen met de confessionele partijen en de VVD vormde

DS'70 het kabinet-Biesheuvel, dat echter al na een jaar ten val kwam.¹ Bij de op de breuk volgende Kamerverkiezingen van november 1972 bleek dat DS'70 over haar hoogtepunt heen was. De partij verloor twee zetels en kwam daarmee uit op zes. De neergang zette zich voort in mei 1977, toen na de parlementsverkiezingen alleen R. Nijhof, die Drees als politiek leider had opgevolgd, voor DS'70 in de Kamer-zitting kon nemen. De ondergang van DS'70 tekende zich af bij de Kamerverkiezingen van mei 1981. DS'70 verloor haar ene zetel en slaagde er een jaar later, in september 1982, niet in deze terug te winnen. De electorale achteruitgang van DS'70 ging vergezeld van een daling van het aantal leden. In 1972 telde de partij naar schatting 2.100 betalende leden. Vijf jaar later, in 1977, was dit aantal teruggelopen tot ongeveer 1.500. Aan het eind van 1978 stonden er nog maar 500 betalende leden ingeschreven. De teleurstellende resultaten van DS'70 leidden binnen de partij regelmatig tot bezinning over de koers die moest worden gevaren. Commissies werden ingesteld die de partij van advies moesten dienen. In 1975 leidde onenigheid over de politieke lijn tot een crisis, waarna een deel van het hoofdbestuur en de Kamerfractie de partij verliet. Na verloop van tijd konden steeds meer stemmen worden vernomen die de opheffing van DS'70 bepleitten. Uiteindelijk werd hiertoe door het partijcongres van 15 januari 1983 besloten, waardoor er formeel op 31 maart 1983 een einde kwam aan het bestaan van DS'70.

geschiedschrijving DS'70

Afgezien van enkele journalistieke artikelen met een historische inslag staat de geschiedschrijving van DS'70 staat in de kinderschoenen. Voor zover op het DNPP bekend zijn er slechts twee doctoraalscripties (geschiedenis) aan deze partij gewijd. In 1983 verscheen 'Democratisch Socialisten '70: 'het vierde alternatief' (Rijksuniversiteit Groningen, 1983), van de hand van P. Schonewille. Onlangs werd door J. Pfaff 'Demokratisch-Socialisten 1970: wortels en ontstaan, wording en ideeën' (Katholieke Universiteit Nijmegen, 1989) afgerond. De tot dusver geringe belangstelling van professionele historische zijde kan niet liggen aan gebrek aan bronnenmateriaal, zoals het onderstaande mag aantonen.

¹. In de plaatsingslijsten van het partijarchief van DS'70 en het persoonlijke archief van W. Drees, afgedrukt in respectievelijk het *Jaarboek 1986 DNPP* en *Jaarboek 1987 DNPP* staat vermeld dat het kabinet-Biesheuvel "door toedoen van de DS'70 bewindslieden ten val kwam". Door deze zinsnede wordt ten onrechte gesuggereerd dat de val van het kabinet uitsluitend aan de DS'70 ministers te wijten zou zijn geweest.

archiefmateriaal

Het DNPP beheert een aantal archieven betreffende DS'70. In de eerste plaats is het *DS'70-archief* (3,40 m.) op het DNPP gedeponceerd. In 1984 werd dit archief van het hoofdbestuur en het secretariaat door het daartoe gemachtigde laatstzittende dagelijks bestuur van DS'70 aan het Centrum overgedragen. Het DS'70-archief dat de periode 1970-1983 omvat, bestaat uit uiteenlopend materiaal betreffende het partij-secretariaat, het dagelijks- en hoofdbestuur, congressen, commissies en nevenorganisaties van DS'70 en van de Tweede Kamerfractie van de partij. De plaatsingslijst behorende bij het partijarchief is gepubliceerd in het *Jaarboek 1986 DNPP*. Groningen, 1987, blz. 180-194.

Naast het partijarchief zijn ook enkele persoonlijke collecties van vooraanstaande leden van DS'70 op het DNPP raadpleegbaar, zoals het *archief-W. Drees jr.* (0,80 m.) inzake DS'70. W. Drees jr. was na zijn ministerschap van Verkeer en Waterstaat jarenlang fractievoorzitter van DS'70. Naast materiaal betreffende deze activiteiten bevat het archief stukken aangaande DS'70, zoals rapporten, programma's, correspondentie en dergelijke uit de jaren 1970-1983. De bij deze collectie behorende plaatsingslijst is gepubliceerd in het *Jaarboek 1987 DNPP*. Groningen, 1988, blz. 152-157. Verder zijn in 1988 op het DNPP de persoonlijke collecties gedeponceerd van J. M. Drees en A. Russchen. De plaatsingslijsten van deze collecties zijn hieronder als bijlagen opgenomen. Het *archief-J.M. Drees* (0,75 m.) bestaat hoofdzakelijk uit stukken aangaande bijeenkomsten van hoofdbestuur, partijraad en congres alsmede de redactie van het partijorgaan *Politiek Bulletin* en *Het Buitenhof*. De *collectie-Russchen* (0,10m.) bevat hoofdzakelijk correspondentie betreffende de breuk in de Tweede Kamerfractie van DS'70 in 1975.

periodieken

Alle landelijk uitgegeven periodieken van DS'70 zijn op het DNPP raadpleegbaar. Zij maken onderdeel uit van de tijdschriftencollectie van het DNPP:

DS'70-Actueel. Informatieblad van Democratisch Socialisten '70; jg.1 (1975)-jg.2 (1977).

Het Buitenhof. Orgaan van Democratisch Socialisten '70; jg.1 (1978)-jg.4(1982)

Politiek Bulletin van DS'70 (titel in november 1972 gewijzigd in *Politiek Bulletin*; in januari/februari 1976 opnieuw gewijzigd in *Politiek Bulletin DS'70*); nr.1 (1970)-nr.63 (1978).

Naast deze uitgaven zijn in de archieven ook nog exemplaren van regionale en locale periodieken aanwezig. Van de jongerenorganisatie

van DS'70 zijn enkele nummers van de *SDJA Aktiefkrant* opgenomen.

geluidsarchief

Het DNPP-geluidsarchief bevat de volgende opnamen betreffende DS'70:

- oprichtingscongres 4 april 1970 in Den Dolder.
- bijeenkomst te Rotterdam (oprichting van een afdeling), 11 april 1970.
- congresredevoering DS'70-fractievoorzitter in de Tweede Kamer J.J.A. Berger, 31 oktober 1971 in Utrecht.
- congresredevoering partijvoorzitter F.L. Polak, 31 oktober 1971 in Utrecht.
- congres 15 mei 1982 in Apeldoorn.
- verkiezingslied 'De ware Democraten'.

overige

Tot slot verdienen nog enkele deelcollecties van het DNPP vermelding vanwege relevant materiaal betreffende DS'70. In de eerste plaats bevat de brochureverzameling vrijwel alle door DS'70 uitgegeven exemplaren. Verder zijn veel artikelen over DS'70 uit een drietal landelijke dagbladen te vinden in het knipselbestand van het DNPP. Artikelen uit opiniebladen zijn via de systematische bibliografie te achterhalen. In de affiche-collectie bevinden zich vele verkiezings-affiches van DS'70.

bijlage 1

COLLECTIE J.M. DREES

Plaatsingslijst behorende bij het persoonlijk archief van J.M. Drees, betrekking hebbende op de politieke partij Democratisch Socialisten '70 (DS'70), 1970-1983; opgesteld door G. Voerman, december 1989.

In september 1988 werd door mr. J.M. Drees zijn hierna op lijst gezette persoonlijke archief aan het DNPP overgedragen.

J.M. Drees werd geboren op 23 januari 1919 te Den Haag als zoon van de sociaal-democratische voorman en latere minister-president W. Drees. Na zijn gymnasiumopleiding studeerde hij rechten, welke studie hij in 1941 voltooide. Na enige tijd werkzaam te zijn op het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepsvaart trad hij als bedrijfsjurist in dienst bij een levensverzekeringsmaatschappij.

Op 18-jarige leeftijd werd J.M. Drees lid van de SDAP. In de Haagse afdelingen waartoe hij behoorde, maakte hij deel uit van het bestuur. Bij de oprichting van de PvdA in 1946 ging hij met de SDAP over naar deze partij. Ook in de PvdA was Drees actief: zo was hij onder andere van 1949 tot 1966 penningmeester van de Federatie Den Haag. Eind 1968 werd hij actief in het comité Democratisch Appèl, dat zich in mei 1970 ophief. Op 1 juni 1970 werd Drees lid van DS'70. Vanaf het eind van dat jaar tot begin jaren tachtig had hij zitting in het hoofdbestuur; van december 1970 tot oktober 1971 als secretaris. Daarnaast was hij lid van de redactie van het partijorgaan *Politiek Bulletin* en *Het Buitenhof*.

Voor serieus (wetenschappelijk) onderzoek, zulks ter beoordeling van het Hoofd van het DNPP, zijn geen beperkende voorwaarden aan het raadplegen van dit archief gesteld.

Te citeren als: DNPP, archief-J.M. Drees, no...

Plaatsingslijst van het persoonlijke archief van mr. J.M. Drees

- 1- 2. Comité Democratisch Appèl in de Partij van de Arbeid (1968-1970)
 1. Convocaties, manifesten, bulletins en dergelijke betreffende Democratisch Appèl (1968-1970)
 2. Kranteknipsels betreffende Democratisch Appèl en de oprichting van DS'70

- 3-14. Convocaties, agenda's, besluitenlijsten en andere stukken betreffende het hoofdbestuur alsmede enkele partijcommissies (1970-1983)
 3. 1970-1971
 4. 1972
 5. 1973: januari-augustus
 6. 1973: september-december
 7. 1974
 8. 1975
 9. 1976
 10. 1977
 11. 1978
 12. 1979
 13. 1980
 14. 1981-1983

- 15-16. Stukken betreffende de partijraad (1971-1981)
 15. 1971-1975
 16. 1976-1981

- 17-32. Stukken betreffende partijcongressen (1971-1983)
 17. verkiezingscongres 12-13 februari 1971
 18. buitengewoon congres 29-30 oktober 1971
 19. verkiezingscongres 13-14 oktober 1972
 20. huishoudelijk congres 7 april 1973
 21. buitengewoon congres 10 november 1973
 22. buitengewoon congres 13-14 december 1974
 23. huishoudelijk congres 19 april 1975
 24. verkiezingscongres 17-18 december 1976
 25. verkiezingscongres 7 mei 1977
 26. congres 17 februari 1979 (uitgesteld tot 10 maart 1979)
 27. huishoudelijk congres 17 november 1979
 28. congres 19 april 1980
 29. verkiezingscongres 30-31 januari en 14 februari

- 1981
30. verkiezingscongres 2 mei 1981
 31. congres 19 december 1981
 32. buitengewoon congres 15 januari 1983
- 33-35. Stukken betreffende Tweede Kamerverkiezingen (1972-1973, 1981)
 33. Besluitenlijsten, persberichten en dergelijke van de commissie voor de Tweede Kamerverkiezingen van 29 november 1972 (augustus-december 1972)
 34. Stukken betreffende de Commissie Evaluatie Verkiezingscampagne (januari-april 1973)
 35. Stukken (concepten) en correspondentie betreffende de programcommissie voor de Tweede Kamerverkiezingen van 26 mei 1981 (april-september 1980)
 - 36-37. Correspondenties, convocaties, concept-artikelen en dergelijke betreffende de redactie van *Politiek Bulletin* en *Het Buitenhof* (1971-1982)
 36. *Politiek Bulletin* (1971-1978)
 37. *Het Buitenhof* (1979-1982)
 - 38-40. Periodieken, convocaties en dergelijke van afdelingen (1971-1981)
 38. Stukken betreffende de afdeling Den Haag (1971-1981)
 39. *Haags Bulletin* (1872-1976)
 40. Diversen
 41. Teksten van radio- en t.v.-programma's, uitgezonden in het kader van de zendtijd voor politieke partijen (1971-1981)
 - 42-43. Correspondentie J.M. Drees (1970-1980)
 42. 1970-mei 1972
 43. mei 1972-1980
 44. Correspondentie W. Drees jr. (1971)
 45. Kranteknipsels betreffende de breuk in de Tweede Kamerfractie in 1975
 46. Diversen.

bijlage 2

COLLECTIE A. RUSSCHEN

Plaatsingslijst behorende bij het persoonlijk archief van A. Russchen, betrekking hebbende op de politieke partij Democratisch Socialisten '70 (DS'70), 1970-1983; opgesteld door G. Voerman, juni 1989.

In de zomer van 1988 zijn door A. Russchen de hieronder op lijst gezette stukken aan het DNPP overgedragen.

Russchen is lange tijd lid geweest van DS'70. Hij maakte van 1974 tot 1979 deel uit van het Dagelijks Bestuur van DS'70 en heeft van 14 januari 1978 tot 3 juni 1978 als waarnemend secretaris gefungeerd.

Met betrekking tot het raadplegen van de nummers 1 en 3 van de plaatsingslijst zijn voor een serieus (wetenschappelijk) onderzoek-zulks ter beoordeling van het Hoofd van het DNPP - geen beperkende voorwaarden gesteld. Voor raadpleging van de brieven die onder nummer 2 zijn gerangschikt is toestemming van de heer Russchen noodzakelijk.

Te citeren als: DNPP, collectie Russchen (DS'70), nr. ...

Plaatsingslijst van de persoonlijke collectie van A. Russchen

1. Besluitenlijst Hoofdbestuur (1974-1979)
Besluitenlijst Dagelijks Bestuur (1974-1979)
2. Correspondentie betreffende de breuk in DS'70 (1975)
3. Losse stukken (ca. 1973-1982)